

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hämeenlinnan kaupungin erillinen lausunto

Palveluiden kysynnän, väestön ikääntymisen ja julkisen talouden tilanteen vuoksi sote -uudistuksen tarve on olemassa. Ennen uudistusta tulee kuitenkin analysoida huolellisesti vapaaehtoisten sote-alueiden taloudellista onnistumista – monella alueella sote-menot ovat kasvaneet selvästi sote-palveluiden siirryttyä kuntaa laajemman palveluntuottajan järjestämiksi. Uudistuksen tavoitteet sosiaali- ja terveystalouden integraatiosta, palvelujen saatavuuden parantamisesta ja perustason palvelujen vahvistamisesta ovat kannatettavia, mutta eivät käytännössä tule toteutumaan nykyisin taloudellisin resurssein. Palveluiden saatavuuden parantaminen ja taloudellisen tehokkuuden lisääminen eivät käytännössä samanaikaisesti toteudu, vaikka se teoreettisesti katsottuna voisi olla mahdollista. Uudistus kuitenkin mahdollistaa ja tukee palvelurakenteiden uudistamista ja mahdollistaa vaikuttavampien palvelukonseptien käyttöönoton ja skaalaamisen.

Pyydettyjen monivalintavastausten lisäksi Hämeenlinnan kaupunki antaa erillisen lausunnon soteuudistuksesta. Lausunnossa paneudumme jäljelle jäävän kunnan näkökulmasta keskeisiin ja tärkeimpiin asioihin, joihin edellytämme muutosta ja perustuslaillisuuden tarkistamista ja joihin suhtaudumme kriittisesti:

1. Rahoitusperiaatteen vastaisuus
2. Uudistuksen periaatteellinen näkökulmavirhe tasapainosta ja kuntien tasavertaisesta kohtelusta
3. Siirtolaskelmien ajankohta ja laskentatapa sisältävät lukuisia epäkohtia
4. Omaisuusjärjestelyt: Irtain omaisuus tulee korvata täysimääräisesti ja sote-/pelastustoimen toimitilat siirrettävä käyvästä arvosta maakunnille
5. Sote-toimijoille annetut lainojen takaukset pois kunnilta
6. Siirtymätasaus lisää tehokkaiden kuntien talousongelmia kohtuuttomasti
7. Lakiehdotusten ja siirtolaskelmaperiaatteiden kuntatalousvaikutus kohtuuton
8. Perustoimeentulotuen kustannukset kokonaisuudessaan maakunnalle
9. Kuntien rahoituksen leikkaamiskielto rahoituslakiin
10. Kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistettava
11. Sote-maakunta aikaisintaan vuoden 2025 alusta

12. Vaikutusten arviointi tässä vaiheessa mahdotonta
13. Valmisteluun ja muutostukustannuksiin varattava tarvittavat resurssit

1. Rahoitusperiaatteen vastaisuus

Rahoitusperiaate

Määritelmä Kunnallisen itsehallinnon perustuslainsuojiaan perustuva valtion velvollisuus huolehtia kuntien tosiasiallisista taloudellisista edellytyksistä suoriutua tehtävistä, jotka niille määritellään lailla.

Selite Rahoitusperiaatteen mukaan kunnille määriteltävät lakisääteiset tehtävät eivät saa heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi niiden mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan. Kuntien tehtävistä säädettäessä on siksi huolehdittava myös siitä, että kunnilla on riittävät ja oikeasuhtaiset taloudelliset edellytykset suoriutua niistä. Rahoitusperiaate sisältyy perustuslaissa suojattuun kunnalliseen itsehallintoon. Se perustuu myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjaan, jonka mukaan kuntien voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Kunnilla on tämän vuoksi oikeus, kansallisen talouspolitiikan rajoissa, riittäviin omiin taloudellisiin voimavaroihin, joiden käytöstä ne saavat päättää itsenäisesti.

Rahoitusperiaate ei ole todellisuudessa toteutunut vuosikausiin kunnallishallinnossa koko kuntakentän tasolla. Rahoitusperiaate ei toteudu tällä hetkellä eikä varsinkaan, jos uudistus toteutuu lakiluonnosten mukaisesti.

Uudistuksissa maakuntaan siirtyvät palvelut ovat lakisääteisiä palveluja. Siirtolaskelmat on laadittu siten, että kunnilta siirtyy valtiolle todellisuudessa huomattavasti enemmän tuloja kuin menoja. Uudistus on suunniteltu niin, että kaikki siirtotilanteen aikainen sopeutus jää jäljelle jäävien kuntien harteille. Tällainen toteutus ei voi olla rahoitusperiaatteen ja siten perustuslain tarkoituksen mukaista.

2. Uudistuksen periaatteellinen näkökulmavirhe tasapainosta ja kuntien tasavertaisesta kohtelusta

Julkinen talous on uudistuksen jälkeen kunta-, sote-maakunta- ja valtiontalouden muodostama kokonaisuus, jossa yhteen osaan tehdyt muutokset heijastuvat muihin toimijoihin. Kuntatalouden tarkastelu on selvästi ollut toissijainen uudistuksen yhteydessä. Sote-maakuntien kustannukset katetaan käytännössä täysin leikkaamalla kuntataloutta. Kunnan taloutta ja sen muutosta on valmistelussa tarkasteltu ns. tasapainotilalla, jolla tarkoitetaan vuosikatteen riittävyttä poistoihin. Kyseinen tarkastelu ei paljasta talouden epätasapainoa. Vuosikatella täytyisi kyetä kattamaan poistojen määrää suurempi osa investointikustannuksista.

Tässä yhteydessä tasapainotilalla tarkoitetaan kuitenkin sitä, minkä organisaation siirrossa pitäisi olla siirron jälkeen taloudellisessa tasapainossa ja millä organisaatiolla pitäisi olla parhaat edellytykset toimintansa sopeuttamiseen siirron jälkeen.

Tasapainotila

Lakiluonnosten mukaisesti uudistus on suunniteltu toteutettavaksi siten, että perustettaville maakunnille taataan valtakunnan tasolla tasapainotila. Tasapainotilaan liittyviä epäkohtia valmistelussa ovat ainakin seuraavat seikat:

- Mille organisaatiolle alijäämät kuuluvat ja millä organisaatiolla on parhaat mahdollisuudet sopeuttaa toimintaansa?
- Miksi maakunnille tarjotaan valmiiksi tasapainotila ja kunnille jätetään alijäämät ja kasvavat riskit
 - o Menettely on rahoitusperiaatteen vastaista ja sen perustuslaillisuus tulee tarkistaa
- Miksi kuntia ei jätetä tasapainotilaan ja maakunnille anneta vastuuta toiminnan tehostamisesta ja siten julkisen talouden alijäämän kattamisesta
 - o Alijäämät ovat kuitenkin käytännössä syntyneet lakisääteisten palveluiden tuottamisesta
 - o Maakunnalla, johon siirtyy usean kunnan päällekkäisiä virkoja ja toimintoja ja jolle tulee mahdollisuus hyödyntää integraatiota talouden tehostamisessa, pitäisi käytännössä olla paremmat mahdollisuudet tehostaa toimintaansa, ja selvittää alijäämistä, kuin kutistuvilla kunnilla.
- Uudistuksen eittämättä paras puoli on, että tulevien maakuntien osalta rahoituksesta vastaa sama taho, joka säätää lait – ehkä tällä yhtälöllä on paremmat mahdollisuudet havainnoida lainsäädännön vaikutus kustannustasoon.
 - o Koska valtio säätää lait ja vastaa maakuntien rahoituksesta, pitäisi nyt olla aito mahdollisuus julkisen hallinnon kustannusten karsimiseen

Kuntien tasavertainen kohtelu

Siirtolaskelmat lähtevät käytännössä siitä, että muutos tasapainotetaan koko kuntakentän tasolla. Koska kunnilta pois siirtyvät tulot perustuvat suureksi osaksi kunnilta tasasuuruisesti pois siirrettävään osaan kunnallisveroprosentista, seuraa siirrosta, että toiset kunnat jäävät siirtolaskelmien osalta ylijäämäisiksi ja toiset alijäämäisiksi. Alijäämäisiksi jäävät kunnat, joilta siirtyy menoja vähemmän kuin tuloja. Tällaisia kuntia ovat ne, jotka ovat tuottaneet siirtyvät palvelut (sote ja pelastustoimi) keskimääräistä tehokkaammin. Voittajia ovat ne kunnat, jotka ovat tuottaneet siirtyvät palvelut keskimääräistä kalliimmalla.

Menettely ei ole omiaan kohtelevaan kuntia tasapuolisesti. Siirtoon liittyy tältäkin osin rahoitusperiaatteen vastaisuus ja siten tulee tutkittavaksi uudelleen siirtolaskelmien perustuslaillisuus. Siksi kuntien valtionosuusuudistukseen liittyvät järjestelmämuutoksen taseus tulee asettaa +/- 0 euroon per asukas suunnitellun +/- 100 euron sijasta.

3. Siirtolaskelmien ajankohta ja laskentatapa sisältävät lukuisia epäkohtia

Siirtolaskelmissa on käytännössä kyse kuntien veroprosentin alentamisesta ja vastaavan vero/tulo-osan siirtämisestä valtiolle.

Lakiluonnosten perusteella siirtoa ollaan tekemässä ajankohdassa, joka siirtää kunnilta veroprosenttia, ja siten tuloja pysyvästi, suhteellisesti liian suuren osan valtiolle. Tämä johtuu siitä, että siirtoa lasketaan vuosista, joissa siirtyvät menot (sote ja pelastustoimi) ovat käytännössä suurimmillaan tilapäisen koronapandemian johdosta ja verotulot alhaisimmillaan samaisen tilapäisen koronapandemian johdosta. Tilanteessa, jossa veroprosenttia siirretään kunnilta valtiolle tilapäisesti erittäin korkeita menoja vastaavasti, verotuloprosentin tuoton ollessa tilapäisesti erittäin alhainen, tulee siirtyvä osuus kunnallisveroprosentista olemaan merkittävästi liian suuri. Sote-uudistuksen toteuduttua ja koronapandemian mentyä ohi, verotulot lähtevät nousemaan – tällöin valtio hyötyy merkittävästi liian suuren kunnallisveroprosenttiosuuden siirrosta kunnilta valtiolle. Näin ollen lakiluonnosten mukaisesti toimittuna valtio siirtää kunnilta tuloja pois pidemmällä tähtäimellä katsottuna huomattavasti liian paljon. Menettely ei ole rahoitusperiaatteen eikä myöskään perustuslain mukainen, erityisesti kun se tehdään tietäen menettelyn taloudellinen vaikutus pidemmällä aikavälillä.

Esimerkiksi Hämeenlinnan tapauksessa verotuloja syntyy laskentavuosina koronasta johtuen keskimäärin 15 milj. euroa per vuosi aiempaa vähemmän ja menoja arvioidaan syntyvän keskimäärin 5 milj. euroa per vuosi enemmän. Tämä tarkoittaa noin 20 milj. euron epäsuhtaa siirtolaskelmissa ja se vastaa noin 1,5 veroprosenttiyksikön liian suurta siirtymään kunnilta valtiolle. Kun samaan aikaan hallituksen linjausten toimesta sote-menot nousevat nykytasostaan merkittävästi, on todellinen epäsuhta vieläkin suurempi. Hallituksen linjausten ja budjettiriihen 2020 perusteella esimerkiksi Hämeenlinnan kaupungin sote-asiakasmaksut (asiakasmaksulaki) tulevat laskemaan noin 2,5 milj. euroa vuodessa. Ikälaki puolestaan nostaa soten vuosikustannuksia Hämeenlinnassa arviolta 3,5 milj. euroa

vuodessa. Hallituksen budjettiriihessä linjattiin 450 milj. euron rahoituksesta hoitojonojen purkamiseen vuosille 2021-2023. Keskimäärin tämä tarkoittaa Hämeenlinnan kaupungin osalta noin 1,5 milj. euroa per vuosi. Yhteensä siirtyviä sote-kustannuksia ollaan nostamassa siirtolaskentavuosien / Hämeenlinnan kaupungin osalta arviolta 7,5 milj. euroa vuodessa. Kyseinen 7,5 milj. euroa ollaan osittain korvaamassa kunnille valtionosuuden kautta. Valtionosuutta ei kuitenkaan huomioida siirtolaskelmissa kustannuksia alentavana tekijänä. Edellä kuvattu 20 milj. euroa lisätynä mainitulla summalla, tarkoittaa yhteensä 27,5 milj. euron epäsuhda siirtolaskelmissa. Se vastaa Hämeenlinnan kaupungin osalta noin 2,3 veroprosenttiyksikön ylimääräistä tulonsiirtoa kaupungilta valtiolle.

Yksi vähemmälle huomiolle jäänyt siirtolaskentaan ja tasapainotilaan liittyvä epäkohta on kuntatietojen raportoinnista johtuva merkittävä taloudellinen epäsuhda siirtyväksi raportoitujen menojen ja todellisuudessa kunnilta pois siirtyvien menojen välillä. Kuntatietoraportointia tehdään laskennallisesta näkökulmasta ja raportoinnissa maakuntaan siirtyviin palveluihin raportoidaan kuluja selvästi enemmän kuin mitä kunnilta uudistuksessa menoja pois siirtyy. Tämä on omiaan heikentämään jäljelle jäävää kuntataloutta entisestään. Kuntien taloustietojen raportoinnista sote-uudistuksen siirtyvien kulujen laskentaa varten tulee tehdä erillinen selvitys ja sen myötä ohjeistus, jotta kuntien taloustilanne ei tältäkin osin heikkene.

Siirtolaskelmiin liittyvät periaatteet tulee kaikilta osin uudistaa ja aikataulua muuttaa. Siirtolaskelmia ei saa tehdä tilanteesta, jossa kuntien siirtyvät menot ovat tilapäisesti korkeimmillaan ja verotulot tilapäisesti matalimmillaan, koska silloin kyseessä on perusteeton, rahoitusperiaatteen vastainen tulonsiirto kunnilta valtiolle.

4. Omaisuusjärjestelyt - Irtain omaisuus tulee korvata täysimääräisesti ja kuntien sote-/pelastustoimen toimitilat siirrettävä käyvästä arvosta maakunnille

Voimaanpanolain mukaan sairaanhoitopiirit ja erityishuoltopiirit siirrettäisiin sote-maakuntiin suoraan lain nojalla ja kaikki niille kuuluneet sitoumukset, varat ja velat siirtyisivät yleisseuraantona sote-maakunnalle. Kompensoitaviin kustannuksiin on luettava perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla kunnilta siirtyvä irtain omaisuus ja kuntayhtymien peruspääomaosuudet täysimääräisesti.

Kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevan irtain omaisuus siirtyy käytännössä korvauksetta sote-maakunnalle. Ehdotetun kompensoitio 0,7 prosenttiyksikön veronkorotuspainetta ylittävältä osin tarkoittaisi Hämeenlinnan kaupungin osalta, että kompensoitio koskisi vain 9 miljoonan ylittävää omaisuuden arvoa

Kunnan jäsenosuus kuntayhtymässä poistuisi kunnan taseesta ja kunnan peruspääomaa alennettaisiin vastaavalla määrällä. Laaja jakautumismalli on perusteltu, vaikka se

heikentääkin merkittävästi kuntien suhteellista velkaantumista ja pidemmällä tähtäimellä rahoitusasemaa ja sitä myöden lisää kuntien riskisyyttä rahoitusmarkkinoilla.

Mikäli kunnat eivät saisi täysimääräistä korvausta peruspääomaosuudesta, tulee kuntien voida kattaa kuntayhtymän taseessa mahdollisesti oleva alijäämäosuus kunnan taseessa olevaa kuntayhtymän peruspääomaan alentamalla.

Lakiluonnoksen perusteella kuntien sote-rakennuksiin tulisi maakunnalle yksipuolinen oikeus vuokrata tilat 3+1 vuoden ajallisella vuokramallilla. Koska tulevien maakuntien keskeisin taloudellista sopeutusta tuottava keino on palveluverkon keskittäminen, on selvää, että tiloja tulee jäämään tyhjiksi mainitun vuokrakauden jälkeen. Ensi sijassa järjestely tulee muuttaa sellaiseksi, että kunnan niin vaatiessa maakunnan tulee lunastaa rakennukset käyvällä arvolla. Toissijaisesti ko rakennusten tulee siirtyä käyvästä arvosta maakunnille. Muutoin kyseessä olevan toimenpiteen perustuslaillisuus tulee varmistaa, koska kyse on käytännössä valtavan taloudellisen riskin siirtämisestä valtiolta kunnille (valtio vastaa maakuntien rahoituksesta, jonka eduksi mainittu lainkohta on laadittu).

Mikäli kunnan tulee myöhemmin siirtää maakunnalle vuokrattavat tilat osakeyhtiön hoidettaviksi, tulee osakeyhtiöille turvata menettely tyhjilleen jäävien tilojen aiheuttamisen tappioiden korvaamiseksi ja siirto kunnalta osakeyhtiöön tulee voida tehdä veroneutraalisti.

5. Sote-toimijoille annetut lainojen takaukset pois kunnilta

Kunnat ovat antaneet erilaisille sote-toimijoille vuosien saatossa lainojen takauksia mittavissa määrin esimerkiksi ikäihmisten asumisratkaisuihin liittyen. Tällaiset lainojen takaukset eivät voi jäädä kuntien vastuulle tilanteessa, jossa kunnat eivät enää päästä kyseisiin palveluihin liittyvistä yksityiskohdista. Riski sille, että takaukset laukeavat kuntien maksettavaksi maakunnan päätösten johdosta on suuri. Tällainen riski ei voi jäädä kuntien harteille. Riskin kunnille jättämisen perustuslaillisuus tulee selvittää.

6. Järjestelmämuutoksen tasaus lisää tehokkaiden kuntien talousongelmia kohtuuttomasti

Lakiehdotuksen sisältyy kuntien valtionosuusjärjestelmään sisältyvä järjestelmämuutoksen tasaus -mekanismi, joka rajoittaa uudistuksen vaikutusta yksittäiseen kuntaan kunnan +/- 100 euroa per asukas.

100 euroa per asukas tarkoittaa Hämeenlinnan kaupungin tapauksessa maksimissaan 6,8 milj. euron negatiivista vaikutusta kunnan talouteen. Tämä vastaa noin 0,6 kunnallisveroprosenttiyksikön vaikutusta kunnan talouteen.

Järjestelmämuutoksen tasaukseen liittyy merkittävä kuntien epätasa-arvoista kohtelua lisäävää näkökulma.

Järjestelmämuutoksen taseus tulee olla +/- 0 euroa per asukas.

7. Lakiehdotusten ja siirtolaskelmaperiaatteiden kuntatalousvaikutus kohtuuton

Edellä kuvatulla tavalla lakiehdotuksen mukaisesti toteutettava uudistus tulee vaikuttamaan kuntiin negatiivisimmillaan vähintään 3,6 kunnallisveroprosenttiyksikön verran (ei sisällä kuntatietoraportointiin liittyvää mainittua epäkohtaa eikä tyhjilleen jäävien tilojen kustannusta). Kyseessä on niin suuri kuntaan liittyvä negatiivinen rahoitussiirto kunnilta valtiolle, että se ei voi olla rahoitusperiaatteen ja perustuslain mukainen. Täten uudistusta ei voida toteuttaa lakiehdotuksen mukaisesti ilman merkittäviä muutoksia jäljelle jäävien kuntien rahoitukseen eli siirtolaskelmiin liittyen. Siirto toteutettuna suunnitellulla tavalla johtaa käytännössä kuntien kriisiytymiseen ja on omiaan heikentämään kuntien luottoluokitusta, joka taas saattaa johtaa valtaviin ongelmiin kuntien rahoitusjärjestelmässä.

8. Perustoimeentulotuen kustannukset kokonaisuudessaan maakunnille ja työllisyyden hoidon kustannuksista puolet maakunnalle

Uudistuksen jälkeen ei ole perustetta, miksi kuntien pitäisi edelleen kantaa osuutta perustoimeentulotuen kuntaosuudesta, eli käytännössä sakkomaksusta, vaan koko perustoimeentulotuki tulee siirtää maakunnan maksuvelvoitteen piiriin.

Työmarkkinatuen kuntaosuudesta tulee siirtää 50% maakunnan vastuulle.

9. Kuntien rahoituksen leikkaamiskielto rahoituslakiin

Maakunnan rahoituslakiin tulee lisätä momentti, jossa säädetään kiellosta siirtää kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta tai opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettujen lakien mukaista rahoitusta tämän lain nojalla myönnettävän rahoituksen katteeksi. Lisäksi tulee lisätä momentti, jonka mukaan verontilityslain mukaista kuntien jako-osuutta yhteisöverosta ei saa siirtää tämän lain nojalla myönnettävän rahoituksen katteeksi.

10. Kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistettava

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen myötä kuntien verotuloissa kunnallisveron painoarvo pienenee, kiinteistöveron ja yhteisöveron

suhteelliset osuudet puolestaan kasvavat. Tähän liittyen kiinteistövero esitetään otettavaksi tasauksessa huomioon. Verotasatasausraja muuttuu, kun kuntien tuloveroprosentit alenevat verotulojen siirtyessä kunnalta sote-maakunnalle. Verotasauksessa on perusteltua käyttää veropohjaa mahdollisimman laajasti.

Nykyisellään valtionosuusjärjestelmä tukee hyvin pieniä kuntia. Myös elinvoimaiset suuret kaupungit hyötyivät edellisestä valtionosuusuudistuksesta. Valtionosuusjärjestelmää tulee uudistaa tukemaan erityisesti kaupungistumiskehityksen ytimessä olevia keskisuuria kaupunkeja.

11. Sote-maakunta aikaisintaan vuoden 2025 alusta

Mikäli lait tulevat voimaan kesällä 2021, valmistelu-aika jää liian lyhyeksi sote-maakunnan käynnistymiseksi 1.1.2023. Erityisen vahingollinen ja rahoitusperiaatteen vastainen on siirtolaskelmien aikataulu vuosilta 2021 ja 2022, edellä esitetyin perustein. Uudistuksen toteutumisesta tulee näin olleen siirtää ja hallituksen uusien linjausten mukainen sote-kustannusten kasvu tulee irrottaa laskelmista kokonaan. Tämä siksi, että asiakasmaksulaki ja ikälaki vaikuttavat laskelmiin negatiivisesti myös vuosina 2024-2025. Mikäli uudistus ei siirry, tulee siirtolaskelma-periaatteet muuttaa täydellisesti. Hämeenlinnan kaupungin näkemyksen mukaan sote-maakunnan tulisi käynnistyä aikaisintaan vuoden 2025 alusta. Tällöinkin siirtolaskelma-periaatteet vaativat useita tarkennuksia.

12. Vaikutusten arviointi tässä vaiheessa mahdotonta

Uudistuksen vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa maakunta ja kuntatasolla mahdotonta. Tästä esimerkkinä on siirtolaskelmat, jotka muuttuvat sitä mukaa kuin kuntien talousluvut päivittyvät. Tämä tarkoittaa sitä, että paikkaansa pitäviä laskelmia ei saada kuin vasta jälkikäteen.

Ilman parempaa ja perusteellisempaa vaikutusten arviointia on suuri vaara, että uudistuksen tavoitteet eivät toteudu. On suuri vaara, että uudistus tulee nostamaan erityisesti sote-palveluiden kustannuksia tulevaisuudessa enemmän kuin ilman uudistusta. Esimerkiksi palkkaharmonisoinnin vaikutus tulee olemaan merkittävästi kustannuksia kasvattava.

Arvioinnissa erityinen huomio tulee kiinnittää uudistuksen tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja vaikutuksiin sekä yleensä tiedon luotettavuuteen ja sen läpinäkyvyyteen.

13. Valmisteluun ja muutoskustannuksiin varattava tarvittavat resurssit

Erillinen lausunto KH 21.9.2020 Marinin hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi (VN/8871/2019)

Valmisteluun tulisi osoittaa riittävä rahoitus etupainotteisesti jo eduskunnan lakeja koskevan hyväksymisen ja voimaantulon väliajalle ja varsinaiselle valmisteluajalle (väliaikainen hallinto ja maakuntavaltuuston aika ennen maakunnan aloittamista) sekä maakuntiin, että jäljelle jääviin kuntiin suoraan osoitetuin resurssein. Kyse ei ole pelkästään maakuntavalmistelusta, vaan kaikkien aikojen kuntauudistuksesta, joka edellyttää muutosjohtamista ja muutosvalmistelua merkittävässä määrin myös kunnissa.